

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

12 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecătorii – Guzun Ion, Catan Liliana, Mardari Dumitru și Ghervas Maria,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019, în cauza penală în privindu-l pe

*Novicov Serghei Xxxxx, născut la xxxx,
originar și domiciliat în mun. Xxxxx,
str. Xxxxx, ap. xx.*

Termenul de examinare a cauzei:

1. instanța de fond: 07.05.2018 – 01.11.2018;
2. instanța de apel: 15.01.2019 – 19.02.2019;
3. instanța de recurs: 04.10.2019 – 12.11.2019.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 noiembrie 2018, Novicov Serghei a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal și în baza acestei legi fiindu-i stabilită pedeapsă penală sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, fără privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții în domeniul construcției.

Conform art. 90 din Codul penal, a fost suspendată executarea pedepsei cu închisoare aplicate lui Novicov Serghei pe un termen de probă de 1 an, cu dispunerea neexecutării pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune fixată, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin comportare exemplară și muncă cinstită, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Novicov Serghei a fost obligat să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului de probațiune competent.

Supravegherea condamnatului a fost pusă în sarcina organului de probațiune din raza teritorială în care se află domiciliul condamnatului.

Cheltuielile judiciare pentru efectuarea constatării medico-legală în sumă de 830,00 lei, și raportul de expertiză judiciară 3150,00 lei, au fost trecute în contul statului.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Novicov Serghei, activând în calitate de diriginte de șantier al S.R.L. „Travertin Lux” prin ordinul nr. 05-SSM din 11.05.2016, a fost numit persoana responsabilă la șantierul de construcție din str. Bernardazzi 79, mun. Chișinău, pentru instruirea persoanelor angajate la locul de muncă, conform cerințelor ce țin de domeniul respectării regulilor tehnice securității și a protecției, muncii de către angajații acestei întreprinderi, la 23.09.2016, încălcând prevederile pct. i) a Instrucțiunii de îndatoriri în domeniul securității și sănătății în muncă a conducătorului direct a locului de munca nr. 10, urmând să urmărească dotarea locurilor de muncă din subordine cu mijloacele de protecție colectivă necesare și menținerea lor într-o stare corespunzătoare de funcționalitate, inclusiv și în privința lui Sapojnic Evghenii, care era angajat al S.R.L. „Travertin Lux”, în baza ordinului nr. 24-C din 26.07.2016, în calitate de pietrar-zidar, neorganizând desfășurarea la modul convenit a lucrărilor de montare a plăcilor din piatră pe perețele fațadei.

La 23.09.2016, aproximativ în jurul orelor 14 și 30 min., aflându-se la șantierul de construcție de pe str. Bernardazzi 7, mun. Chișinău, Sapojnic Evghenii, în timp ce efectua lucrările de montarea a plăcilor din piatră a fațadei, a căzut la sol în timp ce se afla pe schela situată la nivelul 6 al clădirii, de la o înălțime de 16,8 m, în urma căruia a decedat pe loc, care conform Raportului de Expertiză medico-legală nr. 1977 din 23.09.2016, leziunile corporale a cet. Sapojnic Evghenii, au legătură cauzală directă cu survenirea morții și în comun se califică ca vătămare corporală gravă (după criteriul pericolului pentru viață).

În ședința de judecată inculpatul Novicov Serghei a declarat personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală și nu solicită administrarea de noi probe, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală (f.d. 75, vol. II).

3. Împotriva sentinței au declarat apel procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Centru, Mărgineanu Filip, prin care a solicitat admiterea apelului și casarea sentinței în privința lui Novicov Serghei, în partea ce ține de individualizarea pedepsei

și soluționarea chestiunii legate de încasarea cheltuielilor judiciare, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Novicov Serghei, să-i fie aplicată o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de exercita activități în domeniul construcției pe un termen de 3 ani. Iar conform prevederilor art. 90 Cod penal, a suspenda condiționat executarea pedepsei pe un termen de probă de 2 ani. Cu încasarea de la condamnatul Novicov Serghei a cheltuielilor judiciare suportate din contul bugetului de stat, și anume a sumelor de 830,00 lei, 3150,00 lei, cu achitarea acestuia în contul statului.

3.1. În argumentarea apelului declarat, acuzatorul de stat a invocat următoarele:

- sentința primei instanțe este neîntemeiată în partea stabilirii pedepsei și soluționarea chestiunii legate de încasarea cheltuielilor judiciare;

- în opinia acuzării, la aplicarea pedepsei inculpatului pentru infracțiunea comisă, instanța nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61 și 75 Cod penal, astfel neîntemeiat a ajuns la concluzia despre aplicarea unei pedepse mai blânde;

- prima instanță la aplicarea pedepsei complementare, nu a ținut cont de prevederile art. 78 alin. (2) Cod penal, or, la sancțiunea prevăzută în prevederile 183 alin. (2) Cod penal, este obligatorie și poate fi înlăturată numai în condițiile prevăzute de art. 79 alin. (1) Cod penal;

- raționamentul de aplicare a unei pedepse mai blânde are la origine persoana și comportamentul acesteia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei față de infracțiune, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă încă de la momentul descoperii ei cum ar fi: conduita bună a infractorului; stăruința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită, comportarea sinceră în cursul procesului. în plus la cele menționate, instanța de judecată va ține seama de trecutul vinovatului, mediul în care trăiește, modul de comportare la locul de muncă, în familie, în societate etc.;

- cheltuielile judiciare înaintate de acuzatorul de stat, sunt formate din efectuarea expertizei medico-legală în sumă de 830 lei, și raportul de expertiză judiciară în sumă de 3150 lei;

- reieșind din prevederile art. 61, 75, 90 Cod penal, art. 227, 229 Cod de procedură penală, în coraport cu sentința din 01 noiembrie 2018, a considerat că în partea soluționării de către instanța de judecată a chestiunii legale de pedeapsă și cheltuielile judiciare este ilegală, respectiv sentința nominalizată urmează a fi casată în parte.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019, apelul declarat de către procuror a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea deciziei adoptate, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a stabilit în mod corect situația de fapt și vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dând faptei săvârșite încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat.

Sentința primei instanțe a fost contestată numai în partea stabilirii pedepsei penale și încasării cheltuielilor judiciare, iar ce ține de încadrarea juridică și vinovăție, sentința nu a fost atacată.

Astfel, referitor la numirea pedepsei penale, instanța de apel a conchis că, instanța de fond la stabilirea categoriei pedepsei, corect a aplicat prevederile legale, și, în conformitate cu prevederile art. 7, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

La individualizarea și stabilirea pedepsei penale în temeiul art. 75 alin. (1) Cod penal, instanța de fond a constatat lipsa circumstanțelor agravante, iar ca circumstanțe atenuante a stabilit: faptul căinței sincere și săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni grave, recuperarea prejudiciului material și moral cauzat succesului victimei, cât și caracteristica pozitivă de la locul de serviciu și de domiciliu. Luând în considerare circumstanțele cauzei, opinia participanților la proces, comiterea din imprudență a unei infracțiuni grave, precum și, efectul pedepsei penale stabilite asupra corectării și reeducării inculpatului. Ținând cont de comportamentul inculpatului în timpul și după comiterea infracțiunii, de faptul că acesta a conștientizat acțiunile sale, prima instanță a concluzionat că, realizarea scopului pedepsei penale, precum și, corectarea și reeducarea acestuia este posibilă doar numindu-i o pedeapsă sub formă de închisoare în limitele prevăzute de norma legală, pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar deschis, apreciind pedeapsa aplicată ca una echitabilă și proporțională faptei prejudiciabile comise de către inculpat.

Totodată, prima instanță a considerat posibilă corectarea și reeducarea inculpatului Novicov Serghei fără izolare de societate, iar privarea de libertate în cazul dat este inoportună. Luând în considerare că, inculpatul Novicov Serghei anterior nu a fost condamnat, nu prezintă pericol pentru societate, nu s-a eschivat de la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, a recunoscut vina în cele comise, a recunoscut și recuperat prejudiciul cauzat, cât și circumstanțe care ar agrava pedeapsa penală nu au fost stabilite, impedimente pentru aplicarea față de Novicov Serghei a prevederilor art. 90 din Codul penal nu sunt, astfel stabilindu-i o perioadă de probațiune de 1 an.

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia sentinței atacate a remarcat

că, prima instanță întemeiat a respins solicitarea procurorului cu privire la încasarea din contul lui Novicov Serghei a cheltuielilor de judecată în legătură cu efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară.

Instanța de apel a apreciat ca nefondată solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea de la inculpat în beneficiul statutului a cheltuielilor judiciare legate de efectuarea constatării medico-legală în sumă de 830,00 lei, și raportul de expertiză judiciară 3150,00 lei, or, acestea sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statutului.

5. Împotriva deciziei instanței de apel declară recurs ordinar procurorul, care invocând temeuri de drept prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului ordinar, acuzatorul de stat invocă următoarele argumente:

- consideră greșită soluția instanțelor de judecată cu privire la pedeapsa numită lui Novicov Serghei Vasile, prin urmare modalitatea de motivare a soluției pe cauza dată fără a constata careva temeuri legale privind aplicarea unei pedepse în derogare de la principiile procesual penale, denotă faptul că instanța de apel a pronunțat o soluție eronată, prin ce se constată că s-a aplicat pedeapsa greșit individualizată contrar prevederilor legale;

- soluția instanței de apel de a respinge solicitarea acuzatorului de stat referitor la încasarea de la Novicov Serghei Vasile a cheltuielilor de judecată contravine normelor procesual penale în vigoare;

- instanța de apel nu s-a ținut cont de faptul că: prin modificările survenite în Codul de procedură penală în vigoare din data de 09.02.2018, legislatorul a exclus prevederile art. 143 al. (2) Cod de procedură penală și deci norma legală care instituia obligația statutului a suporta cheltuielile pentru efectuarea expertizelor în cauzele penale a fost exclusă;

- faptul că statul deja nu mai are obligația imperativă a suporta acele plăți la efectuarea expertizelor în cauzele penale, luat în coraport cu dispoziția art. 229 al. (1) Cod de procedură penală și constituie temeiul ce impune suportarea cheltuielilor de judecată pretinse de la inculpat, or, după cum s-a expus, aceste cheltuielile au fost suportate de către stat doar din cauza că a fost comisă infracțiunea în cauză, în caz contrar aceste cheltuieli nu ar fi fost generate;

- instanța de apel în mod eronat a interpretat și aplicat pe caz prevederile art. 75

Cod penal și la alegerea și aplicarea pedepsei numite lui Novicov Serghei nu a ținut cont de circumstanțele prezentei cauze penale și consecințele survenite;

- instanța nu a motivat în nici un fel oportunitatea aplicării față de condamnat a pedepsei minime numite, nu a constatat și stabilit circumstanțele cauzei și persoanei celui vinovat, care ar justifica concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită;

- instanța nu a ținut cont că în cazul în care inculpatul a comis o infracțiune gravă, cu consecințe ireparabile - decesul a unei persoane, lipsind circumstanțe atenuante pe caz, suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii aplicate inculpatului, reprezintă o soluție de pedeapsă penală prea blândă, inechitabilă, inadecvată și disproporțională în raport cu gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite și a scopului pedepsei penale sub aspectul restabilirii echității sociale, corectării inculpatului, prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și a altor persoane;

- instanța de fond a aplicat pe caz prevederile art. 78 al. (2) Cod penal, în baza căruia a dispus a nu fi privat Novicov Serghei de dreptul a ocupa careva funcții în domeniul construcției.

Acest fapt a fost tolerat de către instanța de apel prin respingerea apelului declarat de către procuror, fără ține cont de faptul că pe caz în mod greșit și defectuos a fost aplicată norma art. 78 al. (2) Cod penal.

6. Avocatul Pocaznoi R. în numele inculpatului, a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarate de către procuror, invocând că acesta urmează a fi respins, ca inadmisibil, deoarece instanțele de fond i-au aplicat inculpatului o pedeapsă penală în limitele legale.

7. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, inclusiv din alte motive decât cele expuse de recurent, pentru considerentele ce urmează.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să-l admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Reieșind din prevederile art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul urma să verifice mai amănunțit legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în latura pedepsei, în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și să

adopte o hotărâre legală și întemeiată în această parte.

Decizia instanței de apel, conform art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței, fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit constată că aceste prevederi procesuale obligatorii, nu au fost respectate întocmai la judecarea apelului.

Drept temeiuri pentru recurs procurorul a invocat art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, care stipulează, că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de înlăturarea pedepsei complementare obligatorii în privința inculpatului.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelului, în partea menținerii sentinței, prin care a fost înlăturată pedeapsa complementară în privința inculpatului Novicov S., nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Astfel, instanța de recurs reține că, prima instanță la recunoscut vinovat și condamnat pe Novicov S. în baza art. 183 alin. (2) lit. a) Cod penal, la de închisoare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, fără privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții în domeniul construcției.

Procurorul, nefiind de acord cu hotărârea adoptată a contestat-o în ordine de apel, criticând-o și prin prisma faptului înlăturării pedepsei complementare obligatorii.

Însă, instanța de apel a respins ca nefondat apelul declarat și a menținut sentința, iar asupra argumentului procurorului privind aplicarea pedepsei complementare, a indicat doar că *„...în corespundere cu prevederile art. 78 alin. (2) Cod penal, luând în considerație personalitatea inculpatului, prezența circumstanțelor atenuante, instanța de judecată a considerat că nu este necesar aplicarea și pedepsei complimentare cu privarea de dreptul de a exercita funcții de conducere în domeniul construcției.”*

Prin urmare, în opinia Colegiului penal lărgit, concluziile instanței de apel cu privire la neaplicarea pedepsei complementare în privința inculpatului Novicov S.,

menționându-se că „...instanța de apel reține că reieșind din faptul că inculpatul Novicov Serghei, este angajat în câmpul muncii în calitate de diriginte de șantier, activând în acest domeniu și aceasta fiind ocupația sa cotidiană, fiind unica sursă de venit a acestuia, în privința inculpatului au fost stabilite un cumul de circumstanțe atenuante, instanța de fond just a statuat despre neaplicarea pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a exercita activități în domeniul construcției.”, nu sunt pe deplin argumentate din punct de vedere legal, astfel această instanță nu a dezbătut și nu s-a pronunțat asupra unuia din cele mai esențiale motive invocate de procuror în ordine de apel, neexaminând cauza sub toate aspectele.

Din textul deciziei, Colegiul penal lărgit constată că acest argument reflectat în apel a rămas fără răspuns în partea motivatoare a hotărârii instanței de apel, această instanță expunându-se doar la general că scopul pedepsei va fi atins fără aplicarea pedepsei complementare.

În opinia Colegiului penal lărgit, argumentul enunțat mai sus constituie fondul apelului și asupra căruia instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat, deoarece în viziunea procurorului, acest motiv ar putea răsturna soluția adoptată de prima instanță și afecta temeinicia acestei hotărâri.

Totodată, la acest aspect, Colegiul penal lărgit reține că, la soluționarea chestiunii cu privire la pedeapsa complementară în privința inculpatului Novicov S., instanța de apel nu a ținut cont de faptul că art. 183 alin. (2) Cod penal, de care au fost recunoscut vinovat inculpatul, prevede pedeapsă cu închisoare de la 2 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani. Astfel, din dispoziția normei menționate reiese că, aplicarea pedepsei complementare „cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate”, este obligatorie.

Astfel, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel a dispus neaplicarea pedepsei complementare inculpatului Novicov S., indicând că în cauză prevalează circumstanțe atenuante și lipsesc circumstanțe agravante, fără a lua în considerație că prezența exclusivă a circumstanțelor atenuante, duce la posibilitatea neaplicării pedepsei complementare opționale, iar pedeapsa complementară obligatorie, poate fi înlăturată numai în condițiile art. 79 alin. (1) Cod penal, circumstanță care în cauză nu a fost identificată.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată

cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată în partea neaplicării pedepsei complementare în privința inculpatului Novicov S., cu dispunerea rejudecării în instanța de apel, într-un nou complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel se va conduce de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual penale asupra tuturor motivelor invocate de procuror în apel și va ține cont de cele expuse în prezenta decizie, va pronunța o hotărâre legală și întemeiată în strictă conformitate cu prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe **Novicov Serghei Xxxxx** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **12 decembrie 2019**.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Guzun Ion

Catan Liliana

Mardari Dumitru

Ghervas Maria